

Õiguskantsler

Esimees Kalle Laanet
Riigikogu põhiseaduskomisjon
riigikogu@riigikogu.ee

Teie 07.04.2016 nr

Meie 19.04.2016 nr 6-1/160448/1601686

Tolliteenistuse staaži arvestamine

Austatud Riigikogu põhiseaduskomisjoni esimees

Küsisite, kas tolliseaduse ([TS](#)) § 106¹ tõlgendamise rakenduspraktika vastab Eesti Vabariigi põhiseadusele.

Tõlgendus, mille kohaselt arvestatakse tolliteenistuse teenistusstaaži sooduskorras üksnes nendele, kes olid teenistuses 1996. aastal avaliku teenistuse seaduse (ATS) jõustumise hetkel (01.01.1996), on Põhiseaduse valguses võimalik.

Tolliseadus:

§ 106¹. Tolliteenistuse staaži sooduskorras arvestamine

(1) Tolliteenistuse staažiks loetakse teenistuse aeg tolliametniku ametikohal.

(2) Tolliteenistuse staaži hulka arvatakse sooduskorras kolmekordselt teenistuse aeg tolliametnikuna alates 1990. aasta 22. oktoobrist kuni 1994. aasta 31. juulini, kui isiku tolliteenistuse staaž on kokku vähemalt 20 aastat.

Tolliametnikele TS §-st 106¹ ja [ATS](#) §-st 113 (ning kuni 31.03.2013 kehtinud ATS¹ §-dest 181 ja 182) tulenev eripensioniõigus on ametnikele antud soodustus võrreldes üldalustel riikliku vanaduspensioni saajatega. Eripensioniõiguse andmine ei ole Põhiseaduse § 28 lõikest 2 tulenev riigi kohustus.² Tegemist on riigi heast tahtest ja poliitilistest eesmärkidest lähtuvalt isikutele antava hüve või soodustusega.³ Seadusandjal on eripensioniõiguse kehtestamisel ja laiendamisel ulatuslik kujundamisruum, sh selle otsustamisel, kas ning millistel tingimustel ja ulatuses kohaldada eripensioniõigust tagasiulatuvalt.

---

¹ § 181. Vanaduspensioni suurendamise piirang

Käesoleva seaduse paragrahv 57 2. lõikes sätestatud vanaduspensioni suurendamine ei laiene isikule, kes 1996. aasta 1. jaanuariks on teenistusest vabastatud.

§ 182. Varasema tööstaaži lisamine teenistusstaažile

Isikule, kes käesoleva seaduse jõustumisel on teenistuses, arvutatakse teenistusstaaži käesoleva seaduse paragrahvides 153 - 156 sätestatud korras. Käesoleva seaduse paragrahv 153 punktis 1 sätestatud tegevuse hulka arvatakse enne käesoleva seaduse jõustumist riigi või kohaliku omavalitsuse ametiasutustes töötatud aeg, välja arvatud teenistusaeg endise NSV Liidu julgeolekuorganites ja relvajõududes.

² RKPJKo 14.05.2013 nr 3-4-1-7-13 p 47, RKPJKo 27.12.2011 nr 3-4-1-23-11 p 68, RKPJKo 08.03.2011 nr 3-4-1-11-10 p 62.

³ RKPJKo 27.12.2011 nr 3-4-1-23-11 p 68.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

TS § 106¹ alusel koheldakse erinevalt isikuid, kes olid/ei olnud 01.01.1996 teenistuses. Esimesel grupil on õigus tolliteenistuse staaži sooduskorras arvestamisele, teisel grupil sellele õigust ei ole.

Üldisest soodsamate sotsiaalgarantiide eesmärkideks on üldjuhul meelitada võimekaid ja hea ettevalmistusega isikuid teenistusse või seal jätkama ning tagada teenistussuhete pikaajalisus (s.t ühtlasi nende isikute raske ja olulise töö tunnustamist, kes olid riigi teenistuses Eesti Vabariigi taasiseseisvumise algusaastatel⁴). See oli 1990-ndate aastate alguses avaliku teenistuse ülesehitamisel ja toimimise tagamisel üks peamisi eesmärke. Kõikide nende isikute puhul, kes vabastati teenistusest enne avaliku teenistuse seaduse jõustumist ja staažist tulenevate hüvede, sh sooduspensioni kehtestamist, ei teeni staaži arvestamine neid eesmärke. Kuna TS § 106¹ võeti vastu 2007. aastal, puudus sellel sättel endal 1996. aastal isikute teenistusse kutsumise ja jäämise eesmärk, kuid sama eesmärki täitis ATS⁵ § 182. Ka selle normi näol oli tegemist teenistusstaažist sõltuvate üldisest soodsamate hüvede (pension, puhkus, lisatasud) saamise alusega. Seetõttu ei ole kahe tollitametnike grupi erinev kohtlemine võrdse kohtlemise põhimõttega vastuolus.⁶

Toodud käsitlust toetab TS § 106¹ grammatiline tõlgendus, kuna selles kasutatakse mõistet „tolliteenistuse staaž“, mitte aga mõistet „pensionistaaž“. Seadusandja on TS-s, ATS-s ja riikliku pensionikindlustuse seaduses ([RPKS](#)) selgelt eristanud teenistusstaaži ja pensionistaaži. Samuti puudub TS-s viide RPKS pensionistaaži arvestamise sätete kohaldumisele.

Eelkirjeldatud ning Riigikogu, kohtu ja täidesaatva võimu (Sotsiaalkindlustusamet, Sotsiaalministeerium, Rahandusministeerium) varasemad põhimõttelised kaalutlused võimaldavad järeldada, et TS § 106¹ tolliteenistuse staaži sooduskorras arvestamine oli/on mõeldud nende tolliametnike jaoks, kes olid teenistuses 1996. aastal avaliku teenistuse seaduse jõustumise hetkel.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: MTÜ Inimõiguste Teabekeskus (centre@lichr.ee)

Helen Kranich 693 8446; Helen.Kranich@oiguskantsler.ee
Kristi Ploom 693 8417; Kristi.Ploom@oiguskantsler.ee

⁴ TS § 106¹ loomise eesmärk 2007. aastal, eelnõu [577 SE](#).

⁵ Viide 1.

⁶ RKHKo 11.11.2004 nr 3-3-1-41-04 p 14.